

foto Anke Bakker

Droomspiegel

In deze ingewikkelde tijden is het goed om af en toe eens weg te dromen in een gebied waar de tijd lijkt stil te hebben gestaan. Een gebied waar je zo overdonderd wordt door herfstig natuurschoon, dat het je even doet vergeten wat er elders allemaal voor onheil dreigt. De geuren, het weerkaatsende licht, de vele tinten groen, blauw, geel en bruin, en de stilte die af en toe wordt aangevuld door het laatste gezang of gezoem van gevleugelde dieren. Hoe natuurlijk kun je het je wel niet wensen?

Beroepsdeformatie dwingt je gedachten echter al gauw naar hoe deze natuurparel gespaard heeft kunnen blijven van alle nuttige gebruiksvormen die we ons land hebben opgedrongen. Wie is vergeten dit hoekje onland te cultiveren of te bebouwen? Hoe kan het dat dit prachtige watertje onze economische ontwikkeling nog steeds niet in de weg heeft gezeten? En: wat is er nodig om het voor altijd aan de aandacht te doen ontslippen, opdat onze achterkleinkinderen het later ook nog per ongeluk kunnen ontdekken?

Enfin. Dit soort rare gedachten schudden wij weer van ons af, om ter zake te komen. De vraag is: wat is dit voor plek, en hoe dan?

- Dit is een natuurlijk veen, dat ontstaan is als overblijfsel van een pingoruïne en als geologisch monument beschermd is.
- Dit is een "wilde" verveningsput: een plek waar omwonenden zelfs tot in de Tweede Wereldoorlog het veen willekeurig uitstaken voor brandstof, waarna de resterende kuil in het veen uiteindelijk volliep met water.
- Dit is een in het verleden voor viskweek gegraven doorstroommeertje, dat nu beheerd wordt door de lokale visserijvereniging, die er uiteraard streng op toeziet dat het plezier-vissen volgens de regels plaatsvindt.
- Dit is een gegraven retentiemeertje, dat voorkomt dat stroomafwaarts gelegen agrarisch land overlast heeft van piekafvoeren of extreem droge periodes.
- Dit is een sterk met zware metalen vervuuld meertje nabij een zinkfabriek, van waaruit het water langs afvoerende beekjes de bewoonde wereld betreedt.

Praktijkraadse door Erwin Al en Ido Borkent, met dank aan Edwin Raap van de RCE voor het idee, de foto en de oplossing.

Antwoord:
Dit is weer eens een praktijkraadse waar bij het antwoord eigenlijk niet van de foto is af te leiden. Hoe onderscheid je een retentiemeertje van een natuurlijk veen, een antieke visvijver of een vervuilde weterpoel? Allemaal komen ze op uiteenlopende plekken in onze Nederlandse natuur voor. Wat je wel door de ooghalen kunt zien, is dat het in een vlak, wat weinig en natig landschap ligt. Hoewel er geen randwal te zien is, zou die zomaar achter de foto raaf verstopt kunnen zijn. Ook kan het de rand van een hoogveen betreffen. Dat zijn precies de situaties, waar in het verleden door omwonenden het veen zonder planmatige sturing als brandstof gewonnen werd. Antwoord b. is in dit geval dan ook het juiste antwoord. Dergelijke "wilde" verveningsputten zijn ook wel bekend als boerenkoelen, klandobbe, kluinven of kluunven. Dit voorbeeld betreft de boerenkuil van het Diakonievne in Nijbekoop. Dergelijke kuilen zijn doorgaans te vinden in het noorden en oosten van het land. De vraag die restert is: hoe zou deze plek er nu hebben uitgezien als onze voorouders het niet zo koud hadden gehad? Als ze hun brandstof hier destijds niet hadden gewonnen?